

Nr 882

Av herr Nilsson i Gävle m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 110, angående anslag till Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1965/66.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 110 begärs för nästa budgetår ett reservationsanslag av 1 042 995 000 kronor till flygvapnet. Bemyndiganden begärs att utlägga beställningar på flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 1 100 miljoner kronor. Bemyndigandet omfattar bl. a. fortsatt utvecklingsarbete på flygplan 37.

»I det internationella umgänget är nedrustningen den angelägnaste frågan i vår tid. Så länge upprustningen inte kan hejdas kan inte vår tids människor med någon större tillförsikt se framtiden an. Erfarenheten visar att kapprustning i förening med nationella och ideologiska motsättningar nästan alltid lett till krig. Men ett krig i våra dagar, då stormakterna innehar kärnvapen med en styrka som räcker till att förgöra mänskligheten och göra vår planet oboeblig, blir det för alla och envar en tvingande nödvändighet att förhindra en sådan utveckling.» (Utrikesministern i tal den 1 maj 1964.)

Av det beställningsbemyndigande som Kungl. Maj:ts proposition nr 110 handlar om avses 283 miljoner kronor för fortsatt utveckling (typarbete) av flygplan 37 och påbörjad beställning av materiel för serietillverkning av ett antal skol- och attackflygplan 37.

Inte heller från vår sida finns någon invändning mot att vårt lands försvaret skall vara så effektivt och tidsenligt som möjligt. Man kan emellertid inte heller bortse från det faktum att rustningskostnaderna nu närmar sig fem miljarder kronor per år och därmed tar så stor del av landets resurser i anspråk att en tilltagande folkopinion kräver en begränsning av de militära anslagen. Även denna opinion är en försvarsfaktor som man måste ta hänsyn till.

Det var kanske denna omständighet som även försvarsminister Andersson avsåg när han i årets statsverksproposition yttrade:

Jag vill här understryka att ett målmedvetet arbete för att sänka kostnaderna erfordras för att inom en till våra ekonomiska förutsättningar anpassad kostnadsram uppnå en försvarseffekt som betingas av vår alliansfria utrikespolitik.

I varje fall var detta anledningen till att den kommunistiska riksdags-

gruppen vid 1964 års riksdag röstade för en socialdemokratisk motion som yrkade avslag på åtgärder som avsåg förberedelser för flygplan 37.

Att betydande kostnadsänkningar förutsätter »ett intensivt utredningsarbete» kan anses rimligt. Lika rimligt borde det vara att krav på betydande kostnadsökningar också görs till föremål för grundligt utredningsarbete. Så tycks dock ej vara fallet. Forsknings- och typarbetet för flygplan 37 har med visshet bedrivits mycket energiskt. Men det har uppenbarligen inte skett med tillbörlig hänsyn till andra faktorer som också måste beaktas. Dit hör frågan om det internationella läget nu präglas av sådana förhållanden att det finns anledning att påskynda den nu aktuella upprustningen.

Trots att det också finns hotfulla tecken på krigsfara i olika delar av världen, anser vi oss dock kunna instämma i utrikesministerns senaste första maj-tal, ur vilket vi citerar:

Även om vi lever i en värld av vassa kanter och kalla skuggor har vi dock en barometerlik känsla av att den politiska atmosfären under det gångna året på ett betydelsefullt sätt ändrats. Samarbete och förtroende mellan folken vinner stark terräng.

I varje fall finner vi denna tankegång uppmuntrande och värd att läggas till grund för en allsidig och ingående prövning. Den av årets riksdag tillsatta försvarsberedningen torde sålunda ha i uppgift att göra bl. a. sådana bedömningar. Försvarsberedningen är emellertid helt nyligen tillsatt och torde knappast haft tillfälle att ingående göra sådana prövningar och värderingar av det internationella läget. Men om det behövs intensiva utredningar för att kunna göra besparingar beträffande försvarsutgifterna kan vi inte finna det försvarligt att utan liknande utredningar öka försvarskostnaderna och dessutom begära av riksdagen beställningsbemyndigande och reservationsanslag för ett flerårigt militärt upprustningsarbete. Om riksdagen skulle fatta ett sådant beslut kan vi inte finna annat än att försvarsberedningen i visst avseende kommer att bindas av ett dylikt beslut. Vi anser detta vara mycket betänkligt. Särskilt som utvecklings- och typarbetet på flygplan 37 avser framställning av ett flygplan, som i serietillverkning för det första hundratalet flygplan kan beräknas till 8,4 miljoner kronor per flygplan (prisläge maj 1964).

Under dessa förhållanden hävdar vi att det vore bäst att ett uppehåll görs beträffande det fortsatta arbetet på flygplan 37 och att försvarsberedningens synpunkter inväntas innan vidare medel anslås för detta flygplan. Detta synes oss desto mera riktigt som den finansiella situationen allmänt anses mycket ansträngd. Sålunda har takten i bostadsbyggandet skurits ned. Eftersläpningen i sjuk- och åldringsvården är allmänt omvitnad. Gator och vägar kräver en snabb upprustning. Å andra sidan stiger skatterna, och levnadskostnaderna även i övrigt fördyras. Problemen om en riktig avvägning av landets resurser förs således fram som en förstarangsfråga. Det bör åligga den valda försvarsberedningen att utöver frågan om ett starkt försvar

även pröva huruvida landets samlade resurser verkligen fördelas på bästa sätt. Utan en sådan ingående prövning kan vi inte finna det tillrädligt att fatta beslut om nya militära anslag.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställer undertecknade, att riksdagen i avvaktan på försvarsberedningens arbete måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 110 i den del som avser fortsatt utvecklings- och typarbete för flygplan 37.

Stockholm den 27 april 1965

Henning Nilsson

Helmer Holmberg

Gustav Lorentzon